

Czym są GPP

Zielone zamówienia publiczne (ang. Green Public Procurement - GPP) to proces w ramach którego instytucje publiczne starają się uzyskać towary, usługi i roboty budowlane, których oddziaływanie na środowisko w trakcie ich cyklu życia jest ograniczone w porównaniu do towarów, usług i robot budowlanych o identycznym przeznaczeniu, jakie zostałyby zamówione w innym przypadku.

Czym jest GPP4Growth?

Projekt GPP4Growth łączy doświadczenie i praktyki dziewięciu organów publicznych z Europy w ramach przedsięwzięcia mającego na celu poprawę zdolności tych organów w dziedzinie wdrażania polityki promującej ekoinnowację i rozwój ekologiczny za pomocą "zielonych zamówień publicznych". Europejskie instytucje publiczne wydają 14% całego PKB Unii Europejskiej. Wartość tych wydatków publicznych na towary, usługi i roboty budowlane oszacowano na 1,8 bln EUR rocznie. Tę znaczącą "siłę nabywczą" organów publicznych można wykorzystać w celu pobudzania ekoinnowacji i rozwoju ekologicznego poprzez propagowanie przyjaznych środowisku, zasobooszczędnych towarów i usług.

GPP4Growth

- Nota informacyjna A1.3b -

**Zalecenia
w zakresie efektywnego
gospodarowania zasobami
poprzez stosowanie
zielonych zamówień
publicznych**

Streszczenie

Podobnie jak w przypadku wszystkich projektów realizowanych w ramach Programu Interreg Europa, opracowanie nowych propozycji kreowania polityki rozwoju regionalnego poprzez dzielenie się wiedzą i doświadczeniem, jest kluczowym celem projektu GPP4Growth. W ramach działania projektowego o numerze 1.3, każdy z dziewięciu partnerów poddał analizie strategię wdrażane w zakresie stosowania zielonych zamówień publicznych (GPP) i miał możliwość podzielenia się swoimi doświadczeniami w tym zakresie.

W ramach ww. analizy zidentyfikowano kilka elementów, które można uznać za "dobre praktyki", stosowane przez instytucje publiczne w procesach związanych ze stosowaniem zamówień publicznych.

Analiza istniejących polityk związanych z GPP

Analizę prawnych uwarunkowań i sposobów stosowania zielonych zamówień publicznych w każdym z regionów partnerskich projektu, można znaleźć w sekcji 4 dokumentu pn. Zalecenia dotyczące efektywnego gospodarowania zasobami poprzez stosowanie zielonych zamówień publicznych" (s. 16-27).

Wstęp

Aby zielone zamówienia publiczne stały się skutecznym instrumentem kreowania zrównoważonego rozwoju gospodarczego w UE, muszą istnieć kompleksowe strategie, które ułatwią i wskażą kierunki stosowania GPP przez instytucje publiczne.

Po przeanalizowaniu prawnych uwarunkowań i praktycznych doświadczeń poszczególnych regionów partnerskich uczestniczących w projekcie GPP4Growth, zidentyfikowano siedem "dobrych praktyk" – przykładów efektywnego postępowania w tym zakresie. Mogą one być inspiracją dla instytucji publicznych przy tworzeniu lub aktualizacji własnych strategii w zakresie stosowania zielonych zamówień publicznych. Ww. zalecenia przedstawiono poniżej.

Wybrane „dobre praktyki” w stosowaniu zielonych zamówień publicznych

1. Spójne wielopoziomowe i wieloaspektowe planowanie

Planowanie strategii i wynikający z niej rozwój procedur w zakresie stosowania GPP powinny być kompleksowe. Od analizy korzyści, obejmującej zarówno rzeczywiste korzyści środowiskowe, jak i potencjalne oszczędności ekonomiczne, zależeć będzie wybór procedur. Opcje „ekologiczne” są często tańsze niż tradycyjne produkty lub usługi, pod warunkiem, że bierzemy pod uwagę ich cały okres życia. Do pomiaru takich korzyści gospodarczych można wykorzystać „rachunek kosztów cyklu życia” (LCC).

Aby zapewnić, że dana strategia będzie efektywna, przed jej opracowaniem konieczne jest:

- wyznaczenie mierzalnych celów;
- wybór narzędzi, które mają zostać wykorzystane do ich osiągnięcia;
- określenie metod ewaluacji, za pomocą których będzie można zmierzyć, w jakim stopniu cele te są osiągnięte na przestrzeni czasu.

2. Wykorzystanie technologii informatycznych

Przydatnym narzędziem wdrażania GPP jest elektroniczna platforma zamówień publicznych. Wykorzystywanie takiej platformy upraszcza i przyspiesza proces udzielania zamówień publicznych, zarówno z punktu widzenia zamawiających, jak i wykonawców. Poza ułatwieniem procedowania przetargów, taka elektroniczna platforma może służyć również jako:

- publicznie dostępna platforma wymiany wiedzy i informacji, która może wzmacniać dialog publiczny i zachęcać do edukacji w zakresie zielonych zamówień publicznych;
- umożliwienie i promowanie korzystania z kalkulatorów kosztów cyklu życia produktu;
- punkt informacyjny dla osób, których rolą jest przygotowanie ekologicznych przetargów i wskazanie im gotowych kryteriów środowiskowych, które mogą być wykorzystane w opisie produktu/usługi w ofercie i/lub stanowić część kryteriów udzielenia zamówienia;
- źródło informacji dla przedsiębiorców o przetargach (wraz ze zmniejszeniem obciążeń administracyjnych);
- ośrodek do monitorowania działania mechanizmów wdrażania GPP;
- wskazanie w sposób jasny polityki prowadzonej przez instytucje publiczne w odniesieniu do promowania wszelkiego rodzaju produktów/usług o charakterze zrównoważonym.

3. Konsultacje i dialog publiczny połączone z edukacją w obszarze zielonych zamówień publicznych

Brak wiedzy i doświadczenia w zakresie stosowania zielonych zamówień publicznych wśród zamawiających jest jedną z głównych przeszkód w ich stosowaniu przez instytucje publiczne w całej Europie.

Brak specjalistycznej wiedzy mógłby zostać zrekompensowany poprzez wyznaczenie pracownika odpowiedzialnego za wprowadzanie kryteriów środowiskowych do udzielanych zamówień np. w ramach danej komórki organizacyjnej w instytucji.

Innym zalecanym wariantem jest stworzenie dla każdego regionu otwartej sieci współpracy i wymiany informacji na temat GPP dla zamawiających, która pomogłaby w upowszechnianiu tej tematyki.

Ważne jest również, aby przed sporządzeniem projektu zamówienia zamawiający przeprowadzali gruntowne rozeznanie rynku, dzięki któremu będą w stanie dokładnie poznać i przeanalizować dostępne rozwiązania i zidentyfikować wszelkie związane z nimi ryzyka. Dzięki tej metodzie, zamawiający są w stanie określić jaka jest podaż potencjalnych rozwiązań, lub czy ich cena nie przekracza dostępnego budżetu.

Odpowiednio zarządzana sieć współpracy i wymiany informacji na temat GPP determinuje efektywny dialog rynkowy. Do sieci powinni wchodzić członkowie:

- przedstawiciele decydentów odpowiedzialnych za GPP w ramach organu publicznego;
- przedstawiciele instytucji szkolnictwa wyższego i ośrodków badawczych, którzy mogą dostarczyć know-how i opracowania na temat wpływu ekologicznych produktów/usług na środowisko;
- przedstawiciele prawnych, którzy będą interpretowali przepisy w zakresie GPP oraz wskazywali sposoby zapewnienia stosowania zielonych zamówień publicznych;
- przedstawiciele dużych organizacji, którzy przeprowadzają zamówienia publiczne;
- przedstawiciele rynku w celu podzielenia się informacjami na temat tego, w jaki sposób i kiedy przedsiębiorstwa mogłyby wprowadzać oznakowania ekologiczne, spełniać kryteria ekologiczne i być w stanie dostarczać ekologiczne produkty/usługi.

W celu poprawy skuteczności wymiany informacji, prace ww. sieci współpracy powinny być upubliczniane za pośrednictwem wspomnianej elektronicznej platformy zamówień publicznych.

4. Wdrażanie obowiązkowych kryteriów środowiskowych do czasu całkowitego odejścia od nich

Zaleca się, aby obowiązkowe stosowanie kryteriów środowiskowych w procesach udzielania zamówień publicznych stało się częścią każdej strategii w tym zakresie, przy czym zastosowanie modelu przejścia od opcjonalnego do obowiązkowego ich stosowania zapewni rynkowi czas na dostosowanie się i przygotowanie odpowiednich rozwiązań dla zamawiających.

Model “od opcjonalnego do obowiązkowego” stosowania kryteriów środowiskowych opisano poniżej:

Etap 1:

Badanie możliwości rynkowych w celu zidentyfikowania tych segmentów rynku regionalnego, które mają największy potencjał dla rozwoju ekologicznych technologii i praktyk.

Etap 2:

Promowanie opcjonalnego stosowania kryteriów środowiskowych w konkretnych segmentach rynku.

Etap 3:

Po potwierdzeniu możliwości dostawczych rynku, może nastąpić przejście do obowiązkowego ich stosowania.

Długookresowym efektem obowiązkowego stosowania kryteriów środowiskowych w zamówieniach publicznych powinno być dostosowanie danego segmentu rynku do nowego, zielonego popytu, powodujące wzrost podaży, a jednocześnie spadek cen zielonych produktów/usług. Wynika z tego, że z czasem nastąpi eliminacja tradycyjnych, nieekologicznych wersji tych produktów/usług, a w związku z wyparciem szkodliwych produktów/usług na te przyjazne dla środowiska, wymóg stosowania kryteriów środowiskowych w zamówieniach publicznych nie będzie potrzebny.

5. Racjonalne wdrażanie certyfikatów ekologicznych (ekoetykiet)

Zaleca się racjonalne włączanie wymagań dotyczących stosowania oznakowań ekologicznych.

W sytuacji, gdy zamawiający zna dokładnie konkretne oznakowanie ekologiczne, procedurę jego przyznawania i właściwości produktów poddawanych testom, stosowanie wymogu jego przedstawienia (lub o równoważnych parametrach) jako kryterium w danym zamówieniu, niewątpliwie ułatwi jego procedowanie.

Niemniej jednak, istnienie wielu oznakowań ekologicznych w UE dotyczących takich samych grup produktów, lecz charakteryzujących się różnymi normami ekologicznymi, może stanowić administracyjne i techniczne wyzwanie dla zamawiającego, np. w przypadku konieczności porównania i oceny spełnienia wymogu równoważności określonych parametrów.

6. Monitorowanie wdrażania celów dotyczących GPP

Prostą metodą monitorowania wdrażania GPP jest pomiar liczby ekologicznych przetargów będących w trakcie realizacji, tj. przetargów, w których pojawia się jakikolwiek element środowiskowy. W rzeczywistości powinna to być standardowa część każdej procedury sprawozdawczej w ramach polityki związanej z GPP.

Bardziej rozbudowane praktyki w zakresie sprawozdawczości mogą obejmować:

- odnotowanie wartości samego zamówienia oraz względnej wartości zastosowanych kryteriów środowiskowych, np. poprzez wskazanie procentowej wartości elementów ekologicznych w porównaniu z całym zamówieniem;
- mierzenie wpływu każdej innowacji technologicznej na środowisko naturalne;
- składanie sprawozdań na temat zmniejszenia kosztów całego cyklu życia produktu ze względu na jego ekologiczny charakter, przy jednoczesnym uwzględnieniu jego wpływu na środowisko.

Im większe znaczenie ma przetarg, tym większe powinny być związane z nim obowiązki sprawozdawcze.

7. Ograniczenie obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorców

Wdrożenie opisanej powyżej elektronicznej platformy zamówień publicznych, z pewnością znacznie ograniczy formalności administracyjne, które muszą wykonać oferenci ubiegający się o udzielenie zamówienia.

Zanim jednak powstanie taki system, w celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych, zamawiający mogą upraszczać procedowane postępowania, opierając się w nich, tam, gdzie to możliwe, na oświadczeniach oferentów. Do celów oceny oferty powinno wystarczyć złożenie przez oferenta podpisanych oświadczeń, jako dowodu spełnienia przez niego określonych wymagań. Oferenci, co do których stwierdzono, że złożyli fałszywe oświadczenie tego rodzaju, powinni podlegać surowym sankcjom w postaci wykluczenia z przyszłych konkursów. Może im również grozić odpowiedzialność karna.

Postęp technologiczny w zakresie automatycznego tłumaczenia dokumentów przyczyni się do ograniczenia kolejnego zadania administracyjnego dla wykonawców, którzy ubiegają się o udział w niektórych przetargach (bariera językowa, która może występować w przetargach międzynarodowych).

Dalsze informacje

Niniejszą notę informacyjną przekazał Departament Komunikacji, Działań w Dziedzinie Klimatu i Środowiska Republiki Irlandii. Opiera się ona na raporcie przygotowanym przez Województwo Łódzkie – partnera w projekcie GPP4Growth. Pełny raport nosi nazwę: “Zalecenia dotyczące efektywnego gospodarowania zasobami poprzez stosowanie zielonych zamówień publicznych” i może zostać udostępniony na życzenie.

Więcej informacji na stronie projektu: [GPP4Growth](#)

